

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3272

Vragen van de leden **Paul, Erkens** en **Van Strien** (allen VVD) aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over *het rapport «The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions» van het Internationale Energieagentschap (IEA)* (ingezonden 10 mei 2021).

Antwoord van Minister **Blok** (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 22 juni 2021).

Vraag 1

Bent u bekend met het rapport «The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions» van het IEA?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u ook van mening dat het risicovol is dat westerse landen te afhankelijk zijn van slechts enkele landen, zoals China, voor het verwerken van metalen? Bent u tevens van mening dat de energietransitie gefrustreerd kan worden door schaarste aan metalen en mogelijkheden tot metaalverwerking?

Antwoord 2

De analyse van het Internationale Energie Agentschap (IEA) laat goed zien dat er een snel toenemende hoeveelheid grondstoffen nodig is om de mondiale klimaat- en energietransitie te realiseren. Hierdoor ontstaan er uitdagingen rond de tijdige beschikbaarheid van grondstoffen en bijbehorende milieu en sociale impact. De concentratie van onder andere mijnbouw en verwerkende industrie in een aantal grondstoffen producerende landen zoals China, vraagt om aandacht op het Europese niveau. In het Nederlandse klimaat- en energiebeleid wordt het belang van grondstoffenbeschikbaarheid steeds meer onderkend. Daarom zet Nederland in op ambitieus grondstoffenbeleid op Europees niveau. Het Europese grondstoffenbeleid rond de circulaire economie en specifiek kritieke grondstoffen speelt hierop in door in te zetten op betere toegang tot grondstoffen elders, het duurzaam winnen van

¹ IEA, 2021 «The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions» (<https://iea.blob.core.windows.net/assets/24d5dfbb-a77a-4647-abcc-667867207f74/TheRoleofCriticalMineralsinCleanEnergyTransitions.pdf>)

grondstoffen binnen Europa en het slimmer hergebruiken van grondstoffen binnen Europa. Zo zet Europa via haar industriële allianties in op het (weder)opbouwen van belangrijke ketenschakels rond bijvoorbeeld batterijen om minder geopolitiek afhankelijk te zijn. Nederland steunt deze aanpak en sluit daar zo veel mogelijk op aan. Hierdoor is het mogelijk om tijdig te anticiperen op problemen rond de beschikbaarheid van metalen en metaalverwerking.

Vraag 3, 4, 5, 6

Deelt u de analyse van het IEA dat westerse landen strategische voorraden moeten aanhouden van zeldzame aardmetalen en andere waardevolle grondstoffen die onder meer van belang zijn voor de chips- en halfgeleiderindustrie, batterijen van elektrische voertuigen en voor windmolens? Welke maatregelen heeft u reeds genomen om strategische voorraden aan te houden van zeldzame aardmetalen? Welke inspanningen bent u van plan te verrichten om te borgen dat Nederland kan beschikken over een strategische voorraad van zeldzame aardmetalen en grondstoffen en er hiermee ook voor te zorgen dat Nederland zo onafhankelijk mogelijk kan zijn van landen buiten de EU zoals China? Welke acties gaat u nemen om te bevorderen dat er in EU-verband strategische voorraden van zeldzame aardmetalen en grondstoffen worden aangelegd, met hetzelfde doel als omschreven in vraag vijf?

Antwoord 3, 4, 5, 6

Het IEA noemt in haar rapport verschillende oplossingsrichtingen om de beschikbaarheid van de benodigde grondstoffen voor de mondiale klimaat- en energieambities te borgen. Allereerst worden circulaire strategieën als recycling, hergebruik en efficiënter materiaalgebruik benoemd. Daarnaast zal de bestaande en nieuwe winning en verwerking van grondstoffen sterk verduurzaamd moeten worden om negatieve milieu en sociale impact te minimaliseren. Als laatste wordt aangeraden te werken aan de schokbestendigheid van waardeketens. Naast verbeterde risicoanalyses zoals stresstesten, wordt aangegeven dat onder bepaalde omstandigheden strategische voorraden behulpzaam kunnen zijn. De aard van specifieke grondstof en de mate van transparantie van de desbetreffende markt bepalen of dit raadzaam is om vooral korte termijn verstoringen op te vangen. Met name industrieën in Europa die de ruwe grondstoffen verwerken tot tussenproduct spelen hier al op in. Zij zijn beter dan overheden in staat om in te spelen op marktomstandigheden en benodigde voorraadzekerheden voor hun productieprocessen. Zoals in het antwoord op vraag 1 beschreven, biedt Europa het juiste niveau om de grondstoffenbelangen van het Nederlandse bedrijfsleven te verzekeren. Toegang hebben tot grondstoffen elders en in Europa, maar ook het bevorderen van circulaire businessmodellen helpt bedrijven om toekomstbestendig grip te houden op grondstoffen. Het Ministerie van Economische Zaken en klimaat steunt de huidige Europese aanpak en zal extra aandacht vragen voor verbeterde risicoanalyse van belangrijke Europese waardeketens. Hierdoor kan beter bekeken worden of en wanneer strategische voorraden benodigd zijn.

Vraag 7

Bent u ook van mening dat kernenergie in Nederland een belangrijke rol kan spelen om minder afhankelijk te worden van metalen uit landen als China die nu gebruikt worden voor windmolens en batterijen? Welke energie-productie mogelijkheden ziet u hiertoe nog meer?

Antwoord 7

Omdat uranium op veel plaatsen wordt gedolven, kan kernenergie bijdragen aan meer diversificatie in de aanvoer van grondstoffen voor elektriciteitsopwekking (en dus aan grotere strategische autonomie met behoud van een open economie). Kernenergie kan in de toekomst mogelijk een rol vervullen in de energiemix, maar dit is uiteraard ook van andere factoren afhankelijk, zoals de vormgeving van de energietransitie, financieringskosten, leveringszekerheid en afhankelijkheid van het buitenland.

Vraag 8

Bent u het met de conclusie van het IEA eens dat er technologie moet worden ontwikkeld, waardoor er efficiënter met grondstoffen kan worden omgegaan? Welke maatregelen nemen het kabinet en de EU hiertoe?

Antwoord 8

In het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid wordt binnen de vier overkoepelende thema's, waaronder «energie en duurzaamheid», gewerkt aan het efficiënter omgaan met grondstoffen via de inzet van technologieën. Via materiaalsubstitutie, efficiëntere en slimmere productieprocessen zoals 3D-printen en circulair ontwerpen wordt gewerkt aan het realiseren van de maatschappelijke uitdagingen met zo min mogelijk verspilling van grondstoffen. Meer specifiek wordt via het nationale uitvoeringsprogramma circulaire economie binnen vijf domeinen (maakindustrie, kunststoffen, bouw, consumptiegoederen en biomassa en voedsel) gewerkt aan efficiënter grondstoffengebruik via circulaire strategieën zoals recycling en hergebruik. Hierbij worden de ontwikkelde technologieën uit het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid toegepast. Ook Europa zet hier stevig op in via onder andere via het onderzoek- en innovatiebeleid van Horizon Europe. In de nieuwe plannen staan de klimaat-, grondstoffen- en digitaliseringstransities centraal.